

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

можливість не тільки засвоювати технічні знання, а й розвивати критичне та креативне мислення. Такий підхід сприяє формуванню впевненості в своїх силах, навичок співпраці, а також стимулює інтерес до наук та технологій.

Інтеграція цих методів дозволяє зробити навчання інформатики не лише більш доступним і цікавим, а й сприяє підготовці учнів до майбутнього, де інноваційні технології і творчі рішення відіграють все важливішу роль у професійному житті. Створення умов для розвитку творчості та критичного мислення вже на ранніх етапах навчання сприятиме вихованню покоління, яке буде готове до нових викликів і можливостей, що відкриваються в світі інформаційних технологій.

РУЧКІНА Маріанна Миколаївна

КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

У сучасній науковій літературі креативність трактується як вид діяльності, результатом якої є створення принципово нового продукту, що відзначається унікальністю, оригінальністю та суспільно-історичною своєрідністю, водночас підкреслюється, що творчість є невід'ємною рисою людської природи і без активної участі творця, тобто креативної особистості, її реалізація неможлива. Креативність є об'єктом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких: Д. Богоявленська, Е. де Боно, Дж. Гілфорд, В. Сластьонін, Є. Шиянов, О. Морозов, В. Дружинін, О. Збарська, Г. Костюк, Я. Пономарьов, Л. Тарасюк, М. Савросов, О. Матюшкін, О. Морозов, Д. Чернілевський та інші.

В. Сластьонін, Є. Шиянов та О. Морозов підкреслюють, що розвиток креативності та творчих здібностей студентів визначається кількома важливими аспектами, а саме: соціальним (у широкому розумінні – формування особистості нового типу, здатної створювати інновації або швидко адаптуватися до них; у вузькому – підготовка сучасного педагога-новатора); науковим (як засіб вивчення творчих можливостей особистості, що стосуються інтелектуальної та соціальної креативності); практичним (використання новітніх технологій задля розвитку креативності та творчих навичок) [2]. На думку Р. Кириченко, креативність характеризується параметрами, серед яких: оригінальність, семантична гнучкість, образно-адаптивна гнучкість (уміння трансформувати форму стимулу, щоб виявити в ньому нові властивості), здатність генерувати нові ідеї в умовах відсутності чітких регламентів [1].

Зауважимо, що плануючи розвиток творчих здібностей студентів, варто звернути увагу на психолого-педагогічні принципи: здібності особистості формуються та розкриваються саме в активній діяльності; особистісний розвиток неможливий без залучення студента до освітнього процесу як

активного учасника; важливим чинником розвитку, зокрема творчих здібностей, виступає зацікавленість. Як зазначає Л. Тарасюк, важливо стимулювати студентську науково-дослідну діяльність, поєднуючи традиційні методи викладання з інноваційними підходами, такими як проблемно-пошуковий метод, дискусії, диспути, тренінги, проєктна діяльність, кейси та інше, що сприятиме не лише активізації творчого потенціалу і виявленню креативності студентів, а й пробудженню пізнавального інтересу та залученню їх до науково-дослідної роботи [2].

Досліджуючи процес оволодіння творчими здібностями, Л. Тарасюк визначає чотири етапи. На першому етапі студент має заглибитися в складні аспекти поставленої проблеми, провести її логічний аналіз і усвідомити розрив між наявними теоретичними знаннями та практичними шляхами її вирішення. Другий етап полягає у визначенні можливих способів розв'язання проблеми, спираючись не стільки на наукові факти, скільки на поєднання інтуїції та логіки, що є особливо важливим, оскільки саме від того, які методи та засоби обере студент для подолання труднощів, залежатиме розвиток його критичного дивергентного мислення, творчої уяви та інтелектуальних умінь. Третій етап – це свідоме, науково обґрунтоване формулювання рішення, включно з його вербальним оформленням. Завершальним, четвертим етапом, є безпосереднє виконання завдання і аналіз отриманих результатів [2].

Для формування креативного мислення у студентів необхідно сприймати наукову інформацію не як матеріал для простого запам'ятовування, а як об'єкт для логічного аналізу та встановлення причинно-наслідкових зв'язків, але у цей час важливо дотримуватися принципів наукової організації як освітнього процесу, так і розумової діяльності, а також проявляти самостійність, критичне мислення, відкритість до нових ідей і готовність визнавати власні помилки. Велику роль відіграє формування пізнавальної компетентності, яка поєднує такі навички: робота з текстами, що містять недостатню або суперечливу інформацію (пошук необхідних відомостей); здатність інтерпретувати неоднозначні матеріали; аналіз суперечливої інформації та формулювання гіпотез для її пояснення; у природничих науках – надання пояснень, оцінювання альтернативних поглядів і формування власної аргументованої позиції [1].

Аналіз наукової літератури дозволяє констатувати, що креативність майже на 95% визначається як особистісна риса, що формується під впливом соціального оточення, системи цінностей, вимог, що ставляться до людини, організації інформаційного потоку та цілеспрямованості всіх видів її діяльності, починаючи з навчання. Як риса особистості, креативність насамперед виявляється в тому, що людина привносить творчий підхід у всі аспекти своєї діяльності. Особистість здатна одночасно виступати і як творчий дослідник, і як організатор, і як педагог, постійно прагнучи до самовдосконалення та вдосконалення навколишнього світу.

Саме тому під час підготовки студентів в закладах вищої освіти необхідно пам'ятати про важливість формування креативності та творчих здібностей. Так, за результатами опитування здобувачів вищої освіти 2 курсу першого (бакалаврського) рівня виявлено, що 50% з опитаних відчують позитивні зміни у розвитку власної креативності під час навчання в університеті. 38% – частково відчують позитивні зміни. 12% поки не можуть визначитись.

Отже, креативність як особистісна риса формується переважно під впливом соціального середовища, ціннісних орієнтацій, вимог суспільства, організації інформаційного простору та цілеспрямованої активності людини, що проявляється у здатності вносити творчість у всі види діяльності та прагненні до саморозвитку і вдосконалення оточення. Розвиток креативності студентів ґрунтується на поєднанні соціального, наукового та практичного підходів. Особливу увагу необхідно приділяти формуванню особистості нового типу, здатної до інноваційної діяльності та швидкої адаптації до змін. Важливими умовами розвитку творчих здібностей є активна участь студентів в освітньому процесі, зацікавленість, а також впровадження інноваційних методів навчання: проблемно-пошукового підходу, дискусій, тренінгів, проєктної діяльності та кейс-методів.

Для формування креативного мислення студенти повинні розглядати наукову інформацію як об'єкт аналізу, розвивати навички роботи з суперечливими та неповними даними, формувати гіпотези та оцінювати альтернативні погляди, що підвищує їхню пізнавальну компетентність.

Список використаних джерел:

1. Кириченко Р. В. Особливості розвитку креативності майбутніх педагогів. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/2979/3/20161111_Kyrychenko_P185-193.pdf
2. Тарасюк Л. С. Креативність як феномен людського буття в культурі : автореф. дис. ...канд. філософських наук : 26.00.01. К., 2011. 20 с.

САВЧЕНКОВА Марія Вікторівна

РОЗВИТОК SOFT SKILLS І КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ: СУЧАСНІ ОСВІТНІ ІМПЕРАТИВИ

У контексті швидкої цифрової трансформації, глобалізації та зростаючої міждисциплінарності знань сучасна вища освіта зазнає глибинних змін. Від студентів більше не вимагається лише репродуктивне засвоєння фактологічного матеріалу. Натомість акцент зміщується на розвиток гнучких (soft) навичок, серед яких ключову роль відіграє критичне мислення як інтелектуальна здатність аналізувати інформацію, оцінювати альтернативи та приймати обґрунтовані

MUZYCHENKO Ganna Creativity as a key to successful scientific projects	316
НАЧИНОВА Олена Василівна Умови формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку	318
НОЗДРОВА Оксана Павлівна Використання інтегрованого навчання для розвитку креативного мислення майбутніх вчителів	321
OKOROKOVA Vira Development of creativity as an important component of professional training of students in higher education institutions	325
ОЛЛО Василь Петрович Потенціал компетентності та розвитку соціально-креативної моделі викладач-слухач пенітенціарної освіти	329
ОРИЩЕНКО Оксана Анатоліївна Інноваційність та емпатія: індивідуально-психологічні особливості	331
ОРЛЕНКО Ірина Миколаївна Розвиток креативності у дітей з ООП в інклюзивному просторі з використанням інтерактивних ігор	334
ОСТАПЕНКО Марина Анатоліївна Креативність у політичній сфері	337
ОЧЕРЕТНИЙ Володимир Олександрович Розвиток креативності майбутнього педагога засобами інформаційно-комунікаційних технологій	341
ПАВЕЛКО Ірина Іванівна Роль випереджувальної педагогіки у розвитку креативного мислення у курсантів військових вишів	343
ПАЛЬГУЙ Інна Вікторівна Формування психологічної компетентності учителя в контексті сталого розвитку	348
ПИСКУН Оксана Миколаївна Застосування технік творчого і критичного мислення у професійній підготовці майбутніх педагогів	351
ПІВОВАР Сергій Петрович Емоційний інтелект як показник у формуванні стійкості до стресу в молодших школярів під час дистанційного навчання	354
PRONOZA Inna Formation Of Creative Thinking In Political Science Students: Innovative Educational Practices	359
РАЙТАРОВСЬКА Надія Геннадіївна Креативність як засіб подолання травматичних переживань у дітей-біженців, які повернулися з-за кордону під час війни	362
РЕДІНА Євгенія Валентинівна Креативний менеджмент в розвитку інноваційної культури організації	364
РУБАНСЬКА Ольга Яківна Креативність у викладанні інформатики в початковій школі	368
РУЧКІНА Маріанна Миколаївна Креативне мислення як складова підготовки фахівців нового покоління	373
Савченкова Марія Вікторівна Розвиток soft skills і критичного мислення у студентів: сучасні освітні імперативи	375